

Härnösands kommuns revisorer

Till
Arbetslivsnämnden

För kännedom:
Kommunfullmäktiges presidium
Kommunstyrelsen

2021-04-08

Revisionsrapport ”Granskning av distansundervisning vid vuxenutbildning”

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en översiktlig granskning av distansundervisningen vid vuxenutbildningen.

Revisionen önskar att arbetslivsnämnden lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 30 juni 2021. Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Svaret skickas till Lena Medin, KPMG (mailadress lena.medin@kpmg.se) för vidarebefordran till revisorerna.

För Härnösands kommuns revisorer

Sigge Tjernlund
Ordförande

Ingrid Flodin
Vice ordförande

Bo-Anders Öberg
2:a vice ordförande

Granskning av distansundervisning vid vuxenutbildning

Rapport

Härnösands kommun

KPMG AB

2021-03-31

Antal sidor 15

Härnösands kommun
Granskning av distansundervisning vid vuxenutbildning

2021-03-31

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	5
3	Om distansutbildning inom vuxenutbildningen	6
4	Resultat av granskningen	7
4.1	Förutsättningar	7
4.2	Genomförande av distans- och fjärrundervisning	9
4.3	Uppföljning	12
5	Slutsats och rekommendationer	15
5.1	Rekommendationer	15

1 Sammanfattning

Vi har av Härnösands kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska arbetslivsnämndens ansvar för vuxenutbildningens verksamhet under Coronakrisen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Samtliga respondenter anger att personalen har tillgång till lärplattform och datorer. Rektor har också tillhandahållit annan utrustning som kan behövas vid arbetsplatser i hemmet. Undervisning på Vård- och omsorgscollege har bedrivits genom lärplattform och Teams. Kommunen har inte haft tillgång teknisk utrustning som har kunnat lånas ut till elever. Den tekniska supporten har inte motsvarat behoven för lärare och för eleverna har det inte funnits tillgång till teknisk support, enligt intervjuade lärare.

Sedan oktober 2020 har ingen platsförlagd undervisning bedrivits med undantag av viss handledning och vissa praktiska moment inom vård och omsorg. Skolchefen följer krisledningsorganisationens rekommendationer och det gör även rektor vid beslut om lokalernas tillgänglighet för personal och elever. Att lokalerna inte har varit tillgängliga har fått konsekvenser för både kartläggning av nyanlända och utbildning i svenska för invandrare. Det är kö till kartläggning och undervisning i spår 1. Undervisning för nya elever i spår 1 har inte erbjudits och därmed har inte heller lagens krav på verksamheten uppfyllts. Studier på grundläggande och gymnasial vuxenutbildning har genomförts utan större påverkan genom distansutbildning hos externa aktörer.

Sammanfattningsvis framför lärarna på SFI och vård och omsorg att undervisningen för befintliga elever har under pandemin fungerat, om än inte optimalt. Nyanlända elever har dock inte tagits emot och elever med större språksvårigheter har haft svårt att tillgodogöra undervisningen. Lärarna på Lär vux tycker att det har varit svårt att arbeta på distans med deras målgrupp. Flera av eleverna inte har förmåga att tillgodogöra sig den nya tekniken.

Av arbetslivsnämndens protokoll framgår att vuxenutbildningens förutsättningar och resultat har behandlats vid flera sammanträden under pandemiåret. Åtgärder har vidtagits på tjänstemannanivå vad gäller inköp av i-pads och datorer till elever.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att verksamheten inte har haft de förutsättningar som krävs för att verksamheten, särskilt inom utbildning i svenska för invandrare och särskild utbildning för vuxna, ska kunna bedrivas enligt gällande styrdokument. När det specifikt gäller fjärr- och distansundervisning har det primärt handlat om brister vad gäller elevernas tillgång till teknisk utrustning, inklusive support och kompetens, både vad gäller handhavande och språklig nivå. Det är en brist att kommunen inte har mött elevernas behov av teknisk utrustning och support. För elever med begränsad studievana är tillgången till undervisning på plats avgörande, vilket arbetslivsnämnden inte har kunnat tillgodose med anledning av gällande rekommendationer för att begränsa pandemin.

Härnösands kommun

Granskning av distansundervisning vid vuxenutbildning

2021-03-31

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi arbetslivsnämnden att

- säkerställa att teknisk utrustning och support så snabbt som möjligt finns tillgänglig för elever som har behov av detta.
- säkerställa att verksamheten har de förutsättningar som krävs för att snabbt starta upp verksamheten när Folkhälsomyndighetens och kommunens krisledningsorganisations rekommendationer så medger. I denna rekommendation ligger också att vara extra vaksam på insatser som behöver vidtas för att så långt det går kompensera för att verksamheten under pandemin inte har kunnat bedrivas enligt lag.

2 Bakgrund

Vi har av Härnösands kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska arbetslivsnämndens ansvar för vuxenutbildningens verksamhet under Coronakrisen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Revisorerna bedömer risken att elever i vuxenutbildningen som nyligen kommit till Sverige inte alltid har förutsättningar att tillgodogöra sig undervisning på distans. Det kan gälla tillgång till teknisk utrustning, bredband och datorvana, men också vilka förutsättningar som finns i hemmet att i god studiemiljö tillägna sig kunskaper.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om arbetslivsnämnden har givit vuxenutbildningen förutsättningar att bedriva distans- och fjärrundervisning och om verksamheten och kunskapsresultaten har följts upp ur kvalitetsperspektiv.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har verksamheten förutsättningar att bedriva vuxenutbildning på distans?
- Hur bedömer personal i verksamheten att distans- och fjärrundervisningen överlag har fungerat utifrån perspektiven ändamålsenlighet och effektivitet?
- Har verksamheten under Coronakrisen ställts inför utmaningar som har påverkat kvalitet och resultat?
- Har nämnden följt upp vuxenutbildning på distans under Coronakrisen, kontinuerligt och summativt i det systematiska kvalitetsarbetet?
 - Har elevernas måluppfyllelse påverkats av att utbildningen har bedrivits på distans?
 - Har åtgärder vidtagits för att åtgärda eventuella brister under Coronakrisen?

Granskningen avser arbetslivsnämnden och omfattar vuxenutbildningens arbete med distans- och fjärrundervisning under Coronakrisen. Granskningen avgränsas till utbildning i svenska för invandrare, grundläggande- och gymnasial vuxenutbildning samt vuxenutbildningens vård- och omsorgsutbildning.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §
- skollagen (2010:800) 1 kap. 4 § och 20 kap. 2 § SkoL,
- tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut.

Härnösands kommun

Granskning av distansundervisning vid vuxenutbildning

2021-03-31

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer med arbetslivsnämndens presidium, förvaltningschef tillika skolchef, rektor för vuxenutbildning, lärare SFI, lärare Vård och omsorg samt studie- och yrkesvägledare.

Rapporten är faktakontrollerad av skolchefen.

3 Om distansutbildning inom vuxenutbildningen

Målet med kommunal vuxenutbildning är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. Kommunerna ansvarar för att vuxenutbildning erbjuds på grundläggande och gymnasial nivå, som svenska för invandrare (SFI) samt som särskild utbildning för vuxna på grundläggande och gymnasial nivå.¹ Utbildningen ska erbjudas så att den enskilde studeranden kan kombinera SFI med annan utbildning och förvärvsarbete.

För vuxenutbildning finns det med befintlig lagstiftning inga hinder att bedriva undervisning på distans. Vad som gynnar en elevs kunskapsutveckling varierar dock från individ till individ. För vissa elever är dock skolförlagd undervisning mer fördelaktig. Skolinspektionen bedömer i sin granskning av huvudmäns och rektorers arbete för flexibilitet och individanpassning inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå att distansundervisning är mer flexibel än skolförlagd undervisningen, men att distansundervisningen är mindre individanpassad än den skolförlagda.

”Den kommunala vuxenutbildningen i svenska för invandrare består av tre olika studievägar, 1, 2 och 3 samt fyra olika kurser, A, B, C och D. [...] Studieväg 1 vänder sig i första hand till personer med mycket kort studiebakgrund och studieväg 3 till dem som är vana att studera.”²

¹ Se 20 kap. 2-3 §§ SkoL

² <https://www.skolverket.se/undervisning/vuxenutbildningen/komvux-svenska-for-invandrare-sfi/laroplan-for-vux-och-kursplan-for-svenska-for-invandrare-sfi/kursplan-for-svenska-for-invandrare-sfi>, 2021-03-08, kl. 14:15

4 Resultat av granskningen

I Härnösands kommun ansvarar arbetslivsnämnden för vuxenutbildningen. Utbildning i svenska för invandrare och särskild utbildning för vuxna erbjuds i egen regi. SFI kan också läsas på distans hos extern aktör. Även vårdutbildning, Vård- och omsorgscollege, erbjuds i egen regi. Kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå erbjuds på distans av extern aktör.³ Grundläggande och gymnasial vuxenutbildning har tidigare erbjudits på plats, men då den externa anordnare Humanus gick i konkurs vid årsskiftet 2019/2020 tvingades kommunen ta tillbaka sina SFI-elever, vilket krävde en omorganisation med stort fokus på att klara SFI.

Kommunen samarbetar också med flera entreprenörer som erbjuder vuxenutbildning med inriktning mot olika yrken.

I kommunen har det under drygt ett år pågått en organisationsöversyn, som påverkats av pandemin.⁴ Enligt skolchef och rektor kommer kommunen, när hälsoläget i regionen så medger, att erbjuda även grundläggande och gymnasial vuxenutbildning på plats i egen regi. Det kommer att handla om undervisning i kurser som samlar tillräckligt stort antal studerande, till exempel kurser i engelska, matematik, svenska och svenska som andraspråk. För alla elever som läser på distans kommer kommunen också att erbjuda handledning på plats.

4.1 Förutsättningar

Samtliga respondenter anger att verksamheten har tillgång till lärplattform och datorer för personal. På arbetsplatsen har varje lärare en stationär dator, men eftersom personalen uppmanas att arbeta hemifrån får de låna hem äldre bärbara elevdator. Rektor har också tillhandahållit annan utrustning som medarbetarna kan behöva vid sina arbetsplatser i hemmet. Det kan gälla hörlurar, kameror och golvsydd. Personalen har tillgång till internetuppkoppling i hemmet och därför har det inte varit aktuellt att tillhandahålla detta för personalen. Undervisning på Vård- och omsorgscollege har bedrivits genom lärplattformen ITs learning och Teams.

Personal som behöver komma till arbetsplatsen kan göra det. Enligt rektor finns ett schema upprättat så att inte för många medarbetare är på plats samtidigt.

Kommunen har inte haft tillgång teknisk utrustning som har kunnat lånas ut till elever. Lärare anger att majoriteteten av elever på SFI saknar laptop och surfplatta. Det har omöjliggjort eller försvårat undervisningen. Både skolchef och rektor menar att personalen har varit mycket flexibel och innovativ vad gäller att möta elevernas behov. Lärare har kontakt med elever via mobiltelefon, datorer, post samt i personliga möten. Det framgår att det varierar i digital kompetens hos både lärare och elever.

³ <https://www.harnosand.se/e-tjanster-och-blanketter/utbildning-och-forskola/vuxenutbildning/ansokan-till-kommunal-vuxenutbildning.html>, 2021-03-01, kl. 10:45

⁴ Se t.ex. arbetslivsnämnden protokoll 2020-05-28 § 34

2021-03-31

Det har även varit svårt att upprätthålla undervisning genom digitala verktyg med elever inom särskild utbildning för vuxna. Digitaliseringen är bristfällig vid dagverksamheter och särskilda boenden. Rektor menar att det förs samtal med socialtjänsten om detta.

Datorer och ipads har beställts, enligt skolchef och rektor. Det har dock varit stora leveransproblem. Vid tiden för granskningen hade ett 70-talet ipads kommit till kommunen. Dessa är, enligt rektor, nu förberedda och klara att lämnas ut till elever på främst SFI studieväg 1. Datorerna ska levereras under mars månad 2021. Idag finns en iordningställd lokal med datorer och ytterligare planeras. Även virtual reality-utrustning och programvara kommer att köpas in för praktiska moment inom vård- och omsorgsutbildning. Skolchefen menar att när pandemin är över kommer vuxenutbildningen att ha goda digitala förutsättningar.

Den tekniska supporten har inte motsvarat behoven, enligt intervjuade lärare. I början av pandemiutbrottet fanns det tillgång till en person som på heltid kunde stötta verksamheten, men sedan senvåren 2020 och hela hösten har det saknats teknisk support. Efter årsskiftet 2020/2021 finns IT-support som motsvarar en halvtidstjänst. Lärarna anger att de i hög grad har fått lära sig själva och varandra. Det kollegiala lärandet har varit viktigt. För eleverna har det inte funnits tillgång till teknisk support, enligt intervjuade lärare.

Under perioder har verksamheten delvis varit öppen och klassrumsundervisning har bedrivits i mindre skala. Sedan oktober 2020 har ingen platsförlagd undervisning bedrivits, enligt skolchef, med undantag av enstaka handledning och vissa praktiska moment inom vård och omsorg. I kommunen har det sedan mars 2020 funnits en krisledningsorganisation. Den samverkar med övriga kommuner i länet och beaktar Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Skolchefen följer krisledningsorganisationens rekommendationer och det gör även rektor vid beslut om lokalernas tillgänglighet för personal och elever.

Att lokalerna inte har varit tillgängliga har fått konsekvenser för både kartläggning av nyanlända och utbildning i svenska för invandrare. Det är kö till kartläggning och undervisning i spår 1. Undervisning i spår 1 har för nya elever inte erbjudits och därmed har inte heller lagens krav på verksamheten uppfyllts, enligt skolchef och rektor. I december 2020 stod 90 nyanlända i kö för kartläggning och undervisning. Vid tiden för granskningen var det omkring 80 personer, enligt studie- och yrkesvägledare. Rektor informerar om att kartläggning ska påbörjas under mars månad och beräknas vara borta inom en vecka. För de elever som kan tänka sig utbildning på distans kommer det att erbjudas hos extern aktör, men det gäller inte för elever på steg 1. Det finns inget besked om när den kan erbjudas. Undervisning för elever i särskild utbildning för vuxna har fokuserat på befintliga elever och några nya har inte tagits emot. En förvaltningstjänsteperson har identifierat presumtiva elever, men några åtgärder för att motivera dem att påbörja utbildning har av förklarliga skäl inte vidtagits, enligt skolchef. I början av mars månad hade smittspridningen ökat igen och skolchefen såg inte att lokalerna skulle kunna öppnas upp i närtid.

Vid vuxenutbildningen arbetar tre studie- och yrkesvägledare varav en primärt som biträdande rektor. Studie- och yrkesvägledare deltar alltid i kartläggningen av nya elever. De finns också tillgängliga för elever genom bland annat bokning i receptionen.

Rektor menar att omfattningen på studie- och yrkesvägledare motsvarar behoven, men påtalar att det för många nyanlända är oklart vilket stöd de kan få av studie- och yrkesvägledare. Det behövs ytterligare information till eleverna, påtalar rektor.

4.1.1 Bedömning

Vad gäller förutsättningar att klara uppdraget bedömer vi att tillgången på lokaler är den faktor som har haft störst betydelse för att verksamheten inte har kunnat uppfylla lagens krav på undervisning för elever inom SFI och Lär vux. Denna faktor har nämnden svårligen kunnat påverka.

Personalens tillgång till datorer och andra tekniska hjälpmedel bedömer vi har varit god. Att den tekniska supporten har brustit är dock inte tillfredsställande och borde ha kunnat åtgärdats. Tillgång till teknisk support är viktigt för både personal och elever.

Förutsättningarna att möta nyanlända elever med utbildning i svenska för invandrare har också varit begränsade utifrån det faktum att det inte har funnits tillgång till teknisk utrustning för utlåning. Det hade för nyanlända med högre utbildningsnivå kunnat vara till stor nytta och det är därför en brist att det inte har funnits. Vi ser dock positivt på att huvudmannen bygger upp ett lager med utrustning för utlåning. Frågan om tillhandahållande av internetuppkoppling behöver också behandlas.

4.2 Genomförande av distans- och fjärrundervisning

Studier på grundläggande och gymnasial vuxenutbildning har genomförts utan större påverkan genom distansutbildning hos externa aktörer.

Att inte kunna möta elever i den utsträckning som önskas och att inte få genomföra nationella prov på sfi-nivå har påverkat elevernas progression på SFI, menar lärare.

Nedan följer i punktform hur personalen i verksamheten bedömer att distans- och fjärrundervisningen överlag har fungerat utifrån perspektiven ändamålsenlighet och effektivitet. Först redovisas bedömningar från utbildning i svenska för invandrare.

- Hemuppgifter har fungerat bra. Några elever får fjärrutbildning, medan andra har kontakt med lärare via mobil och olika kommunikationsplattformar och några träffar sina lärare fysiskt.
- Undervisningsstruktur och digital kompetens varierar hos lärarna och eleverna. Några elever har inte tillräcklig digital kompetens för att kommunicera via mejl.
- De som är i början av en kurs har svårare att klara kursen än de som är i slutet av den.
- Elever i 1AB med kort eller ingen skolbakgrund och de som ännu inte kan läsa och skriva utvecklas inte muntligt och har en låg språklig progression.
- I studieväg 3CD ser man en tydlig språkutveckling och eleverna får betyg.
- Lärarna har svårt att bedöma progression när eleverna inte är i klass.
- Tala och höra-övningar kan vara utmanande att genomföra på distans.

- Lärarna upplever att det är svårt att anpassa stöd på distans och att instruera i övningar.
- Några elever har svårt att studera hemma. Svårigheter att hitta struktur, saknar bra strategier för lärande, känner sig ensamma och saknar ett socialt sammanhang. Många elever behöver dagligen den "push" som man får när man har platsundervisning.
- Flera av lärarna upplever att det är svårt att få kontakt med vissa elever.
- Sammantaget är det så att de flesta av SFI-elever får en längre tid på sin sfi-kurs på grund av Corona-pandemin.
- Det finns elever som fått undervisning via vanliga telefonsamtal eller via What's up, vilket blir individualiserat men tar mycket tid, eftersom antalet deltagare är begränsat vid varje kontakttillfälle.
- Det finns elever som fått undervisning via Teams; dessa elever har särskilt utvecklats muntligt. Undervisningsformen kan vara effektiv men ganska begränsad. Vissa elever sitter med sina mobiler eftersom alla inte har datorer. Undervisningen skulle vara mera levande och varierande i ett klassrum, lättare med genomgångar i ett klassrum, till exempel med tanke på multimodalitet⁵.
- Liten interaktion mellan elever utom på Teams, då elever som har samma modersmål kan hjälpa varandra och förklara på modersmål
- Klassrumsundervisning erbjuder mer variation och det är lättare att ha levande interaktion både mellan lärare och elever och mellan elever, vilket främjar den muntliga språkfärdigheten.
- Individuell undervisning lärare-elev via telefon, utmanande med genomgångar, men det går att läsa och prata om textinnehåll samt ge uttals hjälp.

Sammanfattningsvis framför lärarna på SFI att undervisningen för befintliga elever har under pandemin fungerat, om än inte optimalt. Ur jämlikhetssynpunkt är det bara att konstatera att det har blivit större skillnader mellan de studievana och mindre studievana eleverna. Dessutom handlar det också om ekonomisk orättvisa när det gäller elevers tekniska utrustning, eftersom alla inte har de modernaste telefonerna eller saknar dator. Rektor framför att lärarna har valt olika metoder för att bedriva undervisning. Vissa lärare har bedrivit fjärrundervisning, det vill säga att lärare och elev är skilda i rum, men inte i tid. Andra lärare har kommunicerat brevlades med hemuppgifter. Även distansundervisning, det vill säga att lärare och elev är skilda i både tid och rum, används till viss del, till exempel genom att filmer läggs ut på Teams.

Nedan följer personalens inom vårdutbildningen reflektioner på hur utbildningen har fungerat under pandemin.

- Utmanande när inte alla har bra teknisk utrustning, till exempel kameror

⁵ Multimodalitet – att kommunikation inte bara sker genom tal och text utan även genom till exempel gester, bilder och ljud

- Svårt att inte kunna göra bedömning på praktiska delar
- Svårt att läsa av elever, kunskap, överhöra samtal med mera
- Svårare att lära känna nya elever tar längre tid /trygghet
- Risk för konflikter då många är pressade och det är svårt att få tid att uppfatta allas åsikter och mindre talutrymme för alla
- Lätt att tala i munnen på varandra
- Sämre språkutveckling när man inte ses lika ofta
- Svårare att träna på att hjälpa varandra
- Alla elever kan vara med: gravida, covidsjuka, elever med social fobi med flera
- effektivare lektioner och genomgångar och folk kommer i tid
- bra pedagogisk utveckling
- Det mesta går fint men det krävs teknisk support och utbildning både för pedagoger och studerande.

Undervisningen i klassrum är bättre, menar lärarna. Då finns det mer tid och det är lättare att observera studerande "plus allt praktiskt som kan göras där". Lärarna menar att de var snabba att ställa om och de ser distansundervisning som en del i undervisningen framåt. Somliga elever har dock avbrutit då de inte har klarat av tekniken eller inte har haft tillgång till datorer. Lärarna är dock tacksamma för att ha kunnat arbeta på distans, så att undervisningen har kunnat säkerställas. På lärplattformen ITs learning finns hela utbildningen på Vård- och omsorgscollege tillgänglig. Lärarna har kunnat lägga upp undervisningsmaterial såsom filmer på Teams.

Lärarna på Lärvox tycker att det har varit svårt att arbeta på distans med deras målgrupp. Förklaringarna är flera, dels att många av eleverna inte har förmåga att tillgodogöra sig den nya tekniken, dels att de behöver stöd av personal vilket kan vara svårt när det saknas resurser och dels har lärarna märkt att elevernas tillgång till datorer, I-pads, smarttelefoner, wi-fi var liten. Både på dagliga verksamheter och på gruppboenden. De flesta har inte råd att köpa egen IT-utrustning. Lärarna ser även en viss "teknikrädsla" hos personal på boenden och hos föräldrar. Det betyder att Lärvox målgrupp har större risk att "råka illa ut", menar lärarna. Om rätt teknik vore tillgänglig tror de att många fler i målgruppen i viss utsträckning skulle kunna lära sig att använda den, men inte att helt studera på distans.

4.2.1 Bedömning

Utbildning på distans har varken kunnat bedrivas ändamålsenligt eller effektivt fullt ut, men vi konstaterar att personal överlag bedömer att verksamheten för befintliga elever har kunnat bedrivas om än inte utan utmaningar. Utmaningarna har i hög grad handlat om kommunikation mellan lärare och elever, men också mellan elever. Undervisning genom digitala kanaler har begränsat den språkliga utvecklingen för många elever. Det gäller även för elever inom vård- och omsorgsutbildningen, där också tillgång till metodrum har varit en stor utmaning. Helt nyanlända och elever inom studieväg 1 har dock inte fått den utbildning som de har rätt till, vilket vi redan har konstaterat är en väl medveten brist. Pandemin har utan tvekan påverkat utbildningens kvalitet vad gäller SFI, lärvux och vård- och omsorgsutbildningen. För grundläggande och gymnasial vuxenutbildningen förefaller påverkan ha varit mindre, även om frånvaro av erbjudande om utbildning på plats kan ha påverkat presumtiva elever att inte söka till utbildningen.

4.3 Uppföljning

Nämnden styr vuxenutbildningen genom sin verksamhetsplan och uppsatta resultatmål. Minst en gång per år följs detta upp. Brukarenkäter genomförs både med elever i egen regi och med elever hos andra anordnare. Inom vuxenutbildningen har en enkät genomförts under vårterminen. En ny enkät kommer att genomföras under kommande vår. Rektor påtalar att det inte är helt enkelt att genomföra en enkätundersökning med elever som har ett mycket bristfälligt språk och förståelse för vad som efterfrågas. Det krävs att det finns någon som kan tolka åt dem.

Nämndens ordförande framför att frågan om förutsättningar för vuxenutbildningen dryftas vid varje nämndsammanträde. Skolchefen informerar, ibland också rektor. Ledamöterna kan ställa frågor. Nämnden har påpekat vikten av att köpa in ipads för övrigt har inga beslut fattats utifrån uppföljning av förutsättningar att bedriva vuxenutbildning under pandemin.

Av arbetslivsnämndens protokoll, sedan pandemins utbrott i mars 2020, framgår att vuxenutbildningens förutsättningar, verksamhet och resultat behandlats vid nedan redovisade sammanträden.

- 2021-02-11 Rektor vid vuxenutbildningen inleder sammanträdet med information och ledamöterna fick tillfälle att ställa frågor
Nämnden behandlar ett initiativärende, i vilket behandlas att SFI, när covid-restriktionerna lättar, ska erbjudas "på dag- och kvällstid, på Arbetslivsförvaltningens egna arenor samt på distans med pedagogiskt och tekniskt stöd".
- 2020-11-26 Lärare informerar om vårdutbildning och vård- och omsorgscollege.
- 2020-09-24 Nämndens ordförande rapporterar att han har tagit del av preliminära data från elevenkät om elevers uppfattning av undervisning på distans.

2021-03-31

- 2020-06-17 Förvaltningschefen informerar bland annat om att vuxenutbildningen bedriver "skolverksamhet med elever igen".
- 2020-05-28 Tf. rektor informerar "om hur det fungerar med distansstudier vid vuxenutbildningen".
- 2020-04-23 Tf. rektor informerar om vad som fungerar bra med distansstudier och vilka utmaningarna är.
- 2020-03-30 Tf. förvaltningschef informerar om att all utbildningen sker på distans.

Under pandemin har rektor varje måndag morgon digitalt samlat samtlig personal för att få en lägesbild. Rektor finns också tillgänglig för personal som behöver enskilda samtal. Intervjuade lärare kan dock inte se att det har gjorts någon särskild uppföljning av under vilka förutsättningar som lärarna har att utföra sina uppdrag.

På grund och gymnasienivå, som vid tiden för granskningen bedrivs på distans av externa aktörer, har måluppfyllelsen varit positiv eller varit likvärdig under pandemin. På grundläggande vuxenutbildning ökade måluppfyllelsen med 17 procent (från 64,6 % till 81,6 %) och gymnasial nivå ligger kvar på samma siffra som 2019 (75,7 %), enligt rektor.

Måluppfyllelsen inom SFI har försämrats, då elevernas progression går långsammare, särskilt för elever med begränsad studievana. Enligt uppgift från kommunen har måluppfyllelsen gått ner med 20 procent. För elever som kommit långt i sin språkutveckling och eller kommit långt i sin kurs avslutades kurserna i högre grad. Den digitala kompetensen har överlag stärkts för de elever som har haft tillgång till utrustning.

För elever på Lär vux har utbildningen dragit ut på tiden.

För vissa elever inom vård- och omsorgsutbildningen har undervisning digitalt varit försvårande. Det finns elever som har avbrutit studierna. Det gäller särskilt elever med låg språklig nivå, men också elever som har svårigheter socialt. För andra elever har distansutbildningen medfört att de har kunnat fortsätta studierna, då förutsättningar för dem att närvara på plats inte har funnits. Det kan vara så, menar en lärare, att betygen kommer att sjunka då eleverna inte ha kunnat träna på praktiska och teoretiska moment i samma utsträckning som före pandemin. Även för lärarna har det blivit svårare att sätta betyg, då betygsunderlagen är färre och möjligen också sämre.

Lärarna menar att digitala moment kommer att bli naturliga inslag i utbildningen framledes, även om undervisning på plats kommer att vara utgångspunkt.

Skolchefen menar att organisationen står beredd att starta upp med full kraft så fort pandemin släpper sitt grepp och undervisning på plats kan påbörjas. Det finns både lokaler, personal och utrustning för detta. I ett inledningsskede kan det vara aktuellt att anställa lärarassistenter och studiehandedare, enligt skolchef. Satsningarna på teknisk utrustning har kunnat rymmas inom befintlig budget, om en utökning av personalstyrkan gör det analyseras för tillfället.

Härnösands kommun

Granskning av distansundervisning vid vuxenutbildning

2021-03-31

4.3.1 Bedömning

Vi bedömer att nämnden har följt upp vuxenutbildningen på distans både summativt och kontinuerligt. Varken i protokoll eller intervjuer har det inte framkommit brister som nämnden hade bort åtgärda. Skolchef och rektor har emellertid inom ramen för vuxenutbildningens budget gjort inköp av teknisk utrustning.

5 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att verksamheten inte har haft de förutsättningar som krävs för att verksamheten, särskilt inom utbildning i svenska för invandrare och särskild utbildning för vuxna, ska kunna bedrivas enligt gällande styrdokument.

När det specifikt gäller fjärr- och distansundervisning har det primärt handlat om brister vad gäller elevernas tillgång till teknisk utrustning, inklusive support och kompetens, både vad gäller handhavande och språklig nivå. Det är en brist att kommunen inte har mött elevernas behov av teknisk utrustning och support. För elever med begränsad studievana är tillgången till undervisning på plats avgörande, vilket arbetslivsnämnden inte har kunnat tillgodose med anledning av gällande rekommendationer för att begränsa pandemin.

5.1 Rekommendationer

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi arbetslivsnämnden att

- säkerställa att teknisk utrustning och support så snabbt som möjligt finns tillgänglig för elever som har behov av detta.
- säkerställa att verksamheten har de förutsättningar som krävs för att snabbt starta upp verksamheten när Folkhälsomyndighetens och kommunens krisledningsorganisations rekommendationer så medger. I denna rekommendation ligger också att vara extra vaksam på insatser som behöver vidtas för att så långt det går kompensera för att verksamheten under pandemin inte har kunnat bedrivas enligt lag.

Datum som ovan

KPMG AB

Joakim Nertyk

Certifierad kommunal revisor, specialist

Lena Medin

*Certifierad kommunal revisor,
kundansvarig*

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.